

ספירת זיהרון

מרגליות יקרות ואבני חושן,
פנינים נפלאים וסיפורי צדיקים
דברי הגות ורעיון
מאוצרות תורת החסידות
עשובצות זהב ועסודרות
עשיעוריו ושיחותיו של
רבי ענחם מעדל פערנץ שליט"א
פרשת ויחי



שבת קודש אבסוף ניגם שבת בקדושת השבת וסגולתה

ועשה כפי אשר תשיג ידו, מזכירים אותו למעלה לטובה ולברכה, ומי שזולז בכבוד שבת, חלילה להפך. לפיכך אמר הכתוב 'יערכנו לפני ה' תמיד', כאומר לאדם: דע מה למעלה ממך, בן אדם, כי כל שבת ושבת נערך כל שלחן של כל אחד לפני ה' תמיד, ברית עולם, וכיון שכן, הזוהר בכבוד שבת, כבדה כפי יכלתך וקבלה באהבה ובשמחה רבה ובנחת, ויהיה שלחן ערוך ומוכן מבעוד יום.

לשום להם הם

ישראל קדושים, מהדרים הם במצוות ובפרט במצות ענג שבת קדש. כשמתישבים בני המשפחה יחד אל שלחן השבת, עולים מהשלחן ריחותיהם הענוגים של התבשילים שטרחו בהם בני הבית במסירות, ומי שתופסות מקום בראש הן כמובן חלות השבת הקלועות אותן אפתה עקרת הבית לקראת השבת והפרישה מהן חלה כדת וכדין.

פנמים, ובסעודת הבקר או בסעודה שלישית נותרה רק חלה אחת מאותן שנאפו מערב שבת, ואותה בוצעים בסעודה זו ומצרפים אליה לחם מהמקפיא ללחם משנה. כראע אין הלחם הקפוא ראוי לאכילה, האם ניתן לצרפו ללחם משנה, או שמא כיון שאינו ראוי לאכילה כעת, אין הוא נחשב ללחם?

בשאלה זו דן הגאון רבי אברהם דוד הורוויץ משטרסבורג זצ"ל בספרו 'קנין תורה בהלכה' (ח"ד סי' כח), והכריע שחלה יבשה או קפואה בכלל לחם היא ונתן לבצוע עליה ובודאי לצרפה ללחם משנה.

את ראייתו להתיר למד מלחם הפנים שבבית המקדש, אודותיו אמרה תורה (ויקרא כד ח): 'ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה' תמיד מאת בני ישראל לריח ניחא'. ואמרו חכמינו ז"ל במסכת מנחות (טו), 'שלחם הפנים היה מונח שבוע שלם על גבי השלחן, ולעתים אף יותר, כמו ששנינו במשנה (שם ק): 'שלחם הפנים אינו נאכל אף פעם בפחות מתשעה ימים ולא יותר מאחד עשר. כיצד? בשבוע גריל נאפות החלות מערב שבת ונאכלות בשבת שבשבע לאחר מכן לתשעה ימים; חל יום טוב בערב שבת - נאפות החלות בערב יום טוב ונאכלות לעשרה ימים; חל ראש השנה בערב שבת ולו שני



על התורה שלהבות קודש והגינות חכמה עפרשת השבוע

כאשר עמדה על הפרק שאלת סיוע לחולה, הם לא עשו כל חשבון. ולא רק לסייע בפעולות גשמיות הדברים אמורים, וגם, לא רק כאשר אותן פעולות בבירור מסוגלות להאריך את חייו של החולה. מצאנו גם מקרה שבו זכה החולה לקבל - לא פחות ולא יותר - אלא את העולם הבא של מבקרו, כל זאת בכדי שכן הוא יחוש טוב יותר בדקות האחרונות שעוד נותרו לו לחיות!

היה זה כאשר הגיע סגורן של ישראל, הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, לבקר חולה. בכלל, הקפיד הרה"ק מברדיטשוב זיע"א על מצוות ביקור חולים, והוא נהג באופן קבוע לברר האם והיכן ישנם חולים בעיר, כשהוא עובר מניית לבית ומבקרם, אף שלא היתה לו היכרות קודמת עמם.

אך אז, באחת הפעמים שבהן ביקר חולה, כזה שמצבו כבר הידרדר והוא כבר הוגדר כשיכיב מרע, כשיניכר היה שבעוד רגעים תיפרד נשמתו מגופו, זיהה הרבי כי החולה נראה מוטרד וכי דבר מה מעיק עליו. שאלו הרבי: מדוע אתה דואג? השיב לו החולה: רבי, אני מרגיש כי שעותי ספורות, וחושש אני עם מה אני בא לעלמא דקשוט, וכיצד אראה את פני לאבי שבשמים. הרי לא זכיתי לקיים מצוות, לא הרביתי בלימוד תורה, ואיני יודע מה יהיה עם העולם הבא' שלי... מכך אתה דואג? תמה רבי לוי יצחק, והוא קם מיד ממקומו ואמר לו: הסר דאגה מלבך. אם לך אתה דואג, הרי העולם הבא' שלי נתון לך במתנה.

לא הסתפק רבי לוי יצחק בדיבור, אלא מיד עשו ביניהם קבלת קנין במסגרתו נמכר 'העולם הבא' של רבי לוי יצחק, והוא הועבר לרשותו של החולה. עתה, לאחר שנעשה הקניין והעיסקה יצאה לפועל, לא היה כל פלא בכך שפני החולה נהרו. עלגנו שרתה על פניו נעלמה ובמקומה זרח עליה חיוך מאושר: להגיע לפני בית דין של מעלה עם 'העולם הבא' של הרבי מברדיטשוב - לזאת לא זוכה כל אחד.

לא חלפו כמה דקות, ונשמתו של החולה עזבה את גופו.

תהו מלוויו של הרבי, שהתקשו להבין כיצד ויתר רבם על 'העולם הבא' שלו עליו שקד כל ימיו, והם שאלוהו: בוודאי היתה כוונתו של הרבי להחזיק את החולה בחיים עוד זמן מה, ולכן עשה הרבי את מה שעשה כדי להניח את דעתו ולגרומ לו לאושר. אך הרי ראינו בבירור כי היו אלו רגעי האחרונים, וכי מתנה זו לה זכה החולה, כבר לא היתה מסוגלת להאריך את חייו. מה ראה אם כן

ביקור חולים - כיצד?

"ויתחזק ישראל וישב על ראש המטה". על ראש המטה - הפך עצמו לצד השכינה. מכאן אמרו שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה (רש"י)

רק נודע לו ליוסף שאביו חולה, והוא עוזב מיד את עיסוקיו הרבים - אחרי הכל, כל נשכח, כיהן יוסף בתפקיד המשמעותי ביותר של המשנה למלך מצרים, שהיתה אז אימפריה עולמית, כך שתפקידו היה מקביל למעין סגן נשיא ארה"ב בימינו - והוא פונה למיטת אביו ומבקש לבקר בעת חוליו. "ויאמר ליוסף הנה אביך חולה" ומיד - "ויקח את שני בניו עמו".

אך לא רק אב. כל יהודי שנפל למשכב, אנו מצויים לבקר. עצם הביקור, כך אומרים חז"ל, תורם לחולה בכך שאנו נוטלים אחד חלקי שישים מוחלתו ומאייצים בכך את תהליך החלמתו ורפואתו. פרט לכך, ישנה מצווה מיוחדת לסעוד את החולה ולסייע לו, בזמן זה שבו מטבע הדברים הוא מוגבל ואינו מצליח לבצע גם משימות בסיסיות - כשלעיתים עצם הביקור שבו אנו מצליחים לסייע לחולה, ולו לפתוח חלון ולהכניס אוויר נקי, להגיש לו כוס מים צוננים, שלא לדבר על סיוע בריחצה ובניקיון - מועילים את ההידרדרות ומביאים לשיפור מידי במצבו של החולה.

הבעיה, שבימינו, איכשר דרא, והמושג של 'ביקור חולים' נתפס כמצווה השייכת בלעדית לארגוני החסד, שפעילים לשמחנתו בבתי החולים. הם אלו שדואגים למאושפזים ולמלוויהם לארוחות, לכוס קפה ועוגה שכה חסרה, לסעודות שבת שהחולים יכולים רק להתגעגע אליהן, וזאת לצד השמחה שהם דואגים להשרות במחלקות כשהם עוברים בהן ובשמחים את המאושפזים בהן. אך לא, בניגוד לכפי שאנו מסוגלים לחשוב, המצווה החשובה של 'ביקור חולים' שייכת גם לכל אחד ואחד, בכל עת חזמן, כשמה שמתבקש מעמנו הוא לבקר אצל כל חולה שאנו שומעים כי הוא נפל למשכב ומרותק למיטתו, ולנסות להקל עליו ככל האפשר.

כמו כל אותם תנאים, אמוראים וצדיקי הדורות שזמנם היה יקר להם מאד - אך בכל פעם שבה עמדה מצוות 'ביקור חולים' על הפרק, הם לא חסו על זמנם, מעמדם וכוחותיהם, ועשו הכל בכדי להקל את סבלו וכאביו של החולה. הם לא ראו כל פחיתות כבוד גם אם היה צורך לבצע משימות עבור החולה שבשגרה אכן לא היו לפי כבודם, ויתכן שאף נאסר עליהם לעשות זאת במטרה למנוע פגיעה בכבוד התורה - אך

ימים טובים - נאפות החלות בערב החג ונאכלות לאחד עשר יום.

מכך נראה שגם ללחם יש קוראת התורה בשם לחם. ואף שאמרו חכמינו (שם כט.) שגם גדול נעשה בלחם הפנים שהיה סילוקו כסודרו והיה חם בכיום אפיינתו, אין התורה מצוה שיסמכו על הנס, ואמורה המצוה אף כאשר לא זכר ישראל לנס, ובדרך הטבע יהיה הלחם יבש.

ועוד הוסיף הרב משטרסבורג לומר שגם זה ארע רק כאשר זכו ישראל והיו חביבין לפני הבורא, וכן משמע בגמרא שארע נס זה להראות חבתם, ואילו כשהיו זופים לא זכו ישראל לנס זה שיהיה הלחם חם, ומכל מקום לא נשתנה דינו ותורת לחם עליו.

כניסת ארצן

מאופן למודם של גדולי הדורות שלמדו דין לחם משנה מלחם הפנים שהיה במקדש, נלמד את מעלתו של שלחן הבטת שהוא כדוגמת השלחן אשר לפני ה' בבית המקדש והחלות אשר עליו כדוגמת לחם הפנים.

כידוע, לדעת רבנו האריז"ל (שער הכוונות, דרושי קבלת שבת דרוש א, ענין קבלת שבת), טוב להניח בכל אחת מסעודות השבת שתיים-עשרה חלות על השלחן, כנגד לחם הפנים שהיה מונח על שלחן הזהב שבהיכל, והיה מסודר בשתי מערכות, שש לכל מערכה.

כיוון שכן, יש להניח את שתיים-עשרה החלות על השלחן באופן שיהיו שש מכל צד כדוגמת שתי מערכות לחם הפנים, וכך יסד האריז"ל הקדוש לומר בזמירות ליל שבת 'שכינתא תתעטר בשית נהמי לטטר, בוויין תתקטר וזינין דכנישין', כלומר, השכינה הקדושה תתקטש בשש ככרות לחם בכל צד, ואז יהיו כתמונת שתי אותיות וא"ו הרמוזות לסדור לחם הפנים במקדש, וזינין דכנישין' הן אלו שאר מיני הקדושות שהיו בבית המקדש.

ובזמירות יום השבת שוב מזכירים אנו את מנהג החלות, ואומרים 'גלה לן טעמי דבתריסר נהמי' - 'גלה לנו הבורא את סודם הפנימי של שתיים-עשרה החלות המונחות על השלחן שהן כנגד לחם הפנים.

כדברים האלה הביא רבנו יוסף חיים מבגדד בספרו 'בן איש חי' (שנה שניה פרשת וירא), ושם צייר את האופן הראוי להניח חלות אלו על פי הקבלה.

לדברי האריז"ל, לא רק החלות צריכות שיהיו כדמות לחם הפנים, אלא גם השלחן צריך שיהיה מרכב מארבע רגלים כעין השלחן שבהיכל, והקפיד על כך מאד (שער הכוונות דרושי קידוש ליל שבת דרוש א, ענין השלחן).

למעשה, את מנהג שתיים-עשרה החלות יש המקיימים באמצעות שתי חלות בלבד הקלועות משש רצועות בצק כל אחת, ובכך מגיע סכומם לשתיים-עשרה.

יש המקפידים שיהיו החלות ארוכות ולא עגולות ובכך ידמו לתמונת האות וא"ו שהיא שש בגימטריא, ושתי החלות הן שתיים-עשרה. ולמרות שדעת האריז"ל לערוך על השלחן שתיים-עשרה חלות ממש, מכל מקום כדי לקיים את המנהג למי שמתקשה בכך, נראה שדי אף בזה.

על מנהג זה הביא הגאון רבנו חיים יוסף דוד אזולאי - החיד"א, בספרו 'מחזיק ברכה' (א"ח סי' רעד), בשם רבנו אליהו שפירא שכתב בספרו 'אליהו רבה' (שם) כי

מי שאינו בקי בתורת הסוד אל-לו לנהוג במנהג זה, ורק אלו המישרים ארחותיהם וכל מנהגייהם על פי האריז"ל רשאים לקיים גם את מנהג החלות.

על אף שהכוונות הטמונות במנהג החלות כתובות בספרו של רבנו השל"ה הקדוש (מסכת שבת אות מ) שהאריך לבאר הדבר, מכל מקום רק מי שבקי ברזי הקבלה יעלה בידו להפיק את תועלת הדבר, ומי שאין לו יד בבכבי הדברים הרי קרוב הוא להפסד חלילה כשיבוא וינסה להרהר במחשבתו כונות קודש שאינו משיגן לאשורין.

אמנם כתב החיד"א בשם זקנו רבנו אברהם אזולאי בעל 'סוד לאברהם', שאיש היודע בעצמו שאינו ראוי לכך, ומכל מקום מוכן שיפעלו מעשיו פעולתם בעולמות העליונים על פי כונתם הפנימית וכפי שמכוונים בהן הצדיקים, ומטרתו לעשות נחת רוח ליוצרו, אשריו ואשרי חלקו והרי הוא משובח.

על כן תקנו לומר את הפסוק (התלים צ ז) 'ויהי נעם ה' אלקינו עלינו' טרם כל מצוה ולימוד בדרך בקשה שיעלו מעשיו לרצון. כאן המקום להביא את דברי הרב הקדוש

רבי חיים אלעזר ממונקאטש ז"ע בספרו 'חמשה מאמרות' (מאמר 'תורת השבת' פר' אמור), שאמר הרב הקדוש **רבי יחזקאל שרגא משינאווא** ז"ע בעל 'דברי יחזקאל' בשם הרב הקדוש **רבי יעקב יצחק ז"ע 'החווה מלובלין'**, שראוי שבכל עיר יהא לפחות אדם אחד הנוהג במנהג שתיים-עשרה החלות כדוגמת שלחן לחם הפנים, ובכך ישפיע על כל בני העיר.

ורמז יש במלה 'תמיד' הכתובה לגבי לחם הפנים ('ויקרא כד ח) שיש לנהוג כעין זה לדורות.

בהמשך דבריו הביא הרבי ממונקאטש דבר מפליא ומחדש שמצאנו בתרגום יונתן על הפסוק האמור בלחם הפנים (שם פסוק ה) 'ולקחת סלת ואפית אתה שתיים עשרה חלות שני עשרנים' יהיה החלה האחת' אותו תרגם: 'ותיסב סמידא ותפי' יתה תריסרי גריצן שוין לתליסר שבטיא תרי עשרונין תהי גריצתא חדא' - ותקח סלת ותאפה אותה שתיים עשרה חלות שוות לשלשה עשר שבטים, שני עשרונים תהיה חלה אחת.

ותמוה מאד: כיצד תרגם יונתן ששנים-עשר הלחמים הם כנגד שלשה-עשר השבטים, ולא שנים-עשר שבטים כמספרם של החלות?

ואמנם יש שגרסו בדבריו 'לתריסר שבטיא', אך ברב החומשים נכתב 'לתליסר'. הרבי ממונקאטש ישב הדבר על פי תורת הסוד, ובפשטות נראה לישב שכיון ששבט יוסף מחולק לשנים, שבט מנשה ושבט אפרים, בכך עולה מספרם לשלשה-עשר. ומכל מקום אינו מובן, כיון שבפסוק מוזכרים רק שנים-עשר לחמים.

ובענין זה סיפר הגאון הצדיק **רבי מרדכי מבילגורייא** ז"ע, על ביקורו של זקנו הרב הקדוש **רבי יהושע מבעלזא** ז"ע בצאנו, אחר שהשתדכה נכדתו עם הרב הקדוש **רבי יצחק ישעיה מטשחוב** הי"ד, בן זקונו של הגאון הקדוש **רבי חיים מצאנז** ז"ע.

בתוך הסעודה הרכין עצמו הרבי מצאנז וסיפר לרבי מבעלזא את שמעו מעי מצדו של רבו הגאון הקדוש **רבי נפתלי מרופשיץ** ז"ע, על אותו יהודי כפרי שהסביר לבניו את העטם לסדור שתיים-עשרה חלות על

שלחן השבת, כנגד שלושה עשר השבטים. הקשו הבנים: "אם כן, ראוי היה ליתן על השלחן שלוש עשרה חלות!"

נבוך הכפרי, אך עד מהרה התאושש וענה: "איינס ארויף, איינס אראפ - אחד יותר או אחד פחות, אין זה נורא..."

רגיל היה הצדיק הקדוש מרופשיץ לספר דברי הלצות וחדודים, ונוראות העידו צדיקים על עבודת קדשו הפלאית והמוסרת באמרותיו השנונות.

נענה רבי יהושע מבעלזא ואמר למחותנו הרב מצאנז, שעתה הבין את פשר המלים שהתקין רבנו האריז"ל לאמרן בפיוט הזמירות: 'גלה לן טעמי דבתריסר נהמי', כי בקשתנו היא שיתגלה לנו מפני מה נוטלים שתיים עשרה חלות ולא שלוש עשרה.

מכל האמור למדנו שקשר איתן ישנו בין בני ישראל ללחם הפנים, אשר מספר הלחמים מכוון כמנין השבטים, ובודאי תקון גדול נגרם על ידיהם להשפיע כל טוב וברכה לכל בני ישראל. (הליכות הצדיקים' עמ' רב בשם הרה"ח ר' מרדכי ובר שליט"א)

לחם מן השמים

נוסף ונתבונן בקשר שבין השבטים למצות לחם משנה, כפי שבאר זאת הרב הקדוש **רבי יהודה אריה לייב מגור** ז"ע בספרו 'שפת אמת' (ויהי תרל"ד):

הלחם שורש המזון הוא ומסמל את השפע היורד מן השמים, והיסוד לכל אותו שפע הוא שבטי ישראל המקיימים את העולם במעשיהם הטובים וגורמים לכל הנבראים להיות נזונים בוותם.

יסוד הדבר רמוז במה שדרשו בזהר הקדוש (ח"א רמז). על הפסוק (בראשית מט כ) 'מאשר שמנה לחמו': 'שמנה' אותיות 'משנה', רמז ללחם משנה שירד מן השמים בנס המן הרומז לשפע עליון.

הסיבה שביגנה נרמז הדבר באחד מן השבטים, משום שהשבטים הקדושים הם יסוד העולם וקיומו, וממילא הם השורש לכל שפע היורד מן השמים.

ובפרט אמורים הדברים בשבט אשר שנאמר בו (שופטים ה ז) 'אשר ישב לחוף ימים ועל מפרציו ישכון', כי היה מושבו בקצה הגבול לחוף ימה של ארץ ישראל במקום שבו נושק הים ליבשה, ורמז יש בזה שהוא המחבר את החיות לכל הנבראים, ככתוב: 'והוא יתן מעדני מלך'. כך משמע גם בזהר הקדוש (ח"א רלה), שבט אשר יושב על פתח שער הברכות של העולם.

ורמז יש ב'לחם משנה' שהוא לחם כפול, שישנן שתי בחינות בשפע היורד מלמעלה, אשר נקראות בלשון המקובלים 'לחם מן השמים' ו'לחם מן הארץ', ובעל ה'שפת אמת' מקשר זאת לבחינת ימי החול ויום השבת.

בששת ימי החול הכל טורחים ויגיעים, בבחינת 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת' (ע"ז ג), והאדם הטורח לרומם ולקדש את נשמתו ויבדיל המעשה זוכה שיאכל מפרי עמלו בשבת קודש ויזכה לרוב שפע מן השמים כשיעור עמלו במשך כל השבוע, וכגודל יגיעתו כך גודל ברכתו.

וזהי בחינת 'לחם מן הארץ', לה זוכה אדם כפי יגיעתו בעולם הזה.

אמנם יש בחינה שאינה קשורה כלל לעבודת ימי המעשה ושוה היא לכלום, והיא בחינת 'לחם מן השמים', הוא השפע

היורד מלמעלה לכל הנבראים מפני קדושתה העצמית של השבת, ואינה תלויה כלל ביגיעת האדם.

על יסוד דברים אלו כתב בעל ה'שפת אמת' שמונה-עשרה שנה לאחר מכן (ויהי תרי"ב), רמז נוסף בלחם משנה שהוא כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ורמז הדבר שבשבת ישנה התגלות רוחנית מיוחדת בענין לימוד התורה.

גם בענין זה שונה בחינה אחת מחברתה. התורה שבכתב נותרת תמיד כצורתה המקורית כפי שנתנה מן השמים, ואילו התורה שבעל פה תלויה ישנה התגלות לחדש בה כאות נפשו.

אמנם על המחודש בתורה לזכור שכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש במשך הדורות כבר נמסר לו למשה מסיני (ירושלמי פאה פ"ב הי"ד), ועם כל זאת חזב אדם לעמול בכל כחו כדי שיזכה לחדש חדושי תורה כהלכה.

וכעין שאמרנו שלחם משנה הוא כלחם הפנים, מצאנו שנחלקו התורה שבכתב והתורה שבעל פה לששה חלקים כל אחת. התורה שבעל פה מחולקת, כידוע, לששה סדרי משנה, ואילו התורה שבכתב ששה תארים מצאנו לה במזמור 'השמים מספרים כבוד אל-ל' שבתהלים: 'תורת ה' תמימה, משיבת נפש, עדות ה' נאמנה, מחכימת פתי, פקודי ה' ישרים, משמחי לב' (יט ח-ט).

הרי לנו תכליתו של לחם המשנה: ליחד את שני חלקי התורה המתגלים ביתר שאת ביום השבת, ודבר זה נעשה בכח שנים עשר שבטי ישורון, המחברים ארץ ושמים וממשיכים את השפע לכל העולם.

לחם מן הארץ

אותן שתי בחינות שמצאנו בלחם הפנים, וכנגדן בוצעים בני ישראל בשבת על לחם משנה, משמעות נוספת יש בהן בהגדרת מהותו של הלחם והיותו דבר בלתי נפרד ממעשה השלחן עצמו.

לחם הפנים נזכר בתורה תחלה בצווי על עשיית השלחן בפרשת תרומה (שמות כה כג-ל): 'ועשית שלחן עצי שטים אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה וצאי קמתו. וצפית אותו זהב טהור ועשית לו זר זהב סביב וגו', ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד'.

ונכפל הצווי בפרשת ויקהל בעת שצוה משה לישראל על בניית המשכן (שם לה ג): 'את השלחן ואת בדיו ואת כל כליו ואת לחם הפנים'.

מקומו של צווי הלחם בפרשיות אלו תמוה מעט, כיון שבהן עוסקת התורה בתבנית המשכן וכליו, ומדוע הוזכר לחם הפנים שלכאורה אינו אלא חלק מעבודת המשכן, ולא מבנית כלי המשכן עצמם?

עוד יש לעמוד על כך, שבשתי הפרשיות הללו נזכר הלחם בשמו 'לחם הפנים' כפי שמו הרגיל בפי עמך בית ישראל, אולם לאחר מכן, בפרשת 'אמור', אין הלחם קרוי בשם זה אלא בשם 'חלות', וכך נצטוה משה מפי הגבורה (ויקרא כד ה-ה) 'ואפית אותה שתיים עשרה חלות וגו' ושמט אותם וגו' על השלחן הטהור לפני ה' וגו', ביום השבת יערכנו לפני ה' תמיד'.

אף שנאמר כאן כי מקומו של הלחם לעמוד תמיד לפני ה', מכל מקום לא נקרא כאן הלחם בשמו הרגיל 'לחם הפנים'.

ונראה ששתי בחינות ישנן בלחם הפנים: האחת, כחלק מעבודת מעשה המשכן,



תפילה

פנינים וצרגליות בעניני עבודה עובל זז תפילה

תפילה לעני

מופלאה היה התעמקותו בעבודת התפילה של הרב הקדוש רבי משה אליקים בריעה מקו'ניץ זי"ע, בנו וממשיך דרכו של המגיד הקדוש מקו'ניץ זי"ע.

לא לחינם סיפרו חסידים, כי פעם נשלח הרב הקדוש מאפטא בעל 'אוהב ישראל' זי"ע על ידי מקורביו לפשר העובדה שמדי ראש השנה הוא מתעכב מלהתחיל את תפילתו זמן רב כל כך, ואז גילה להם ה'אוהב ישראל' סוד מופלא: הוא עצמו אינו עומד להתפלל בראש השנה, עד שרבי משה'לה מקו'ניץ מתחיל בתפילתו. כי כל עוד הרבי מקו'ניץ לא עמד בתפילה - אין פותחים בשמים את שערי התפילה.

והוסיף ה'אוהב ישראל' כי גדולה מעלת התפילה של רבי משה'לה מקו'ניץ, משום שהוא נוהג לומר בכל יום את פרשת העקדה במסירות נפש גמורה, כאילו הוא עצמו שה הנעקד על המזבח, כיצחק אבינו בשעתו, ובזכות כך תפילתו מבטלת את מידת הדין ומעוררת רחמים על כלל ישראל.

המעין בדרשותיו וחיידושו של רבי משה מקו'ניץ בספרו 'באר משה', רואה עד כמה האריך לבאר ענייני תפילה, דרכיה וסגולותיה.

בשורות הבאות נעסוק באחד המאמרים הנפלאים שכתב על הפסוק במגילת אסתר (א' י) 'נתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי', שם גילה טפח מכוח התפילה להתקבל ולפעול ישועות.

הזכיר הרב הקדוש מקו'ניץ את דברי הוזהר הקדוש (ח"ג קצ"ה) על שלוש המדרגות שבתפילה: 'תפילה למשה' (תהלים ז א), 'תפלה לדוד' (שם פו א), ו'תפילה לעני' (שם קב א). מבין שלושתי - תפילתו של העני נחשבת לנעלה מכולן. מדוע דווקא תפילת העני עדיפה על תפילתם של צדיקי עולם? ההסבר עמוק ופשוט כאחד: ליבו של העני שבור באמת. הוא ניגש להתפלל אל ה' יתברך בלי גאווה ובלי כל התנשאות, מלב נשבר ונדכה, ומפני כך שערי שמים נפתחים לפניו יותר מכל אחד אחר שמתפלל. וכמו שנאמר (שם לד ט) 'קרו' ה' לנשברי לב'.

כאשר העני מתפלל הוא פורץ ראשון את כל שערי הרקיעים, וכל שאר התפילות מחכות וממתנות שתפילתו תיכנס ותתקבל לפני ריבון כל העולמים. תפילה כזו קורעת כל גזירות קשות ומעוררת רחמי שמים למעלה.

הוסיף הרב הקדוש מקו'ניץ וחיידש כי 'תפילה לעני' אינה רק תחנונים של אדם עני הנתון בצרה, אלא גם סמל לתפילה הנאמרת בבהירות גמורה. המילה 'עני' מתפרשת גם כלשון 'ענייה' - כלומר, השמעת הדברים בפה מלא ובדיבור ברור. כמו שנאמר בתורה (דברים כו ה) 'וענית ואמרת', והכוונה היא כי כאשר האדם מתפלל מתוך פשטות,

ומדבר אל ה' בבירור ובלב תמים - או אז תפילתו נושאת חן ועולה למעלה.

ובשעה שאדם זוכה להתנתק מכללי החומר והגשמיות, תפילתו נעשית מעולה ביותר, וזה יסוד התפילה השלמה והזכה.

כל מחשבה על פרנסה, כבוד, הצלחות או דאגות גשמיות - עלולה להסיח את דעתו ולהפריע למילות התפילה לצאת כראוי וכנכון. ככל שהאדם מתרחק יותר מענייני החומריות של העולם הזה, כך תפילתו מתעלה יותר ומגיעה עד כיסא הכבוד.

כי אם המתפלל מונח כל כולו במילות התפילה מבלי מחשבות אחרות המבלבלות אותו, יכול הוא לומר את המילים כסדרן ובלי שום טעות ופגם. בזאת מתקיים בו מאמר התנא רבי חנינא בן דוסא (ברכות לד:) "אם שגורה תפילתי בפי - יודע אני שהוא מקובל".

הזריזות והבהירות שבהן יוצאות המילים מן הפה הן סימן חשוב. אם המתפלל מדבר בתפילתו בלי שגיאות, בדביקות ובחיות, אות הוא שתפילתו פועלת את פעולתה למעלה, מפני שכל כולו מרוכז בה ואין דבר חיצוני שימנע מהדיבור להתרומם.

וזו גם עומק המשמעות של הפסוק 'תפילה לעני כי יעטוף' - משמעותו היא שהאדם צריך לעטוף את עצמו כולו בתוך תפילתו, עד שאינו מרגיש שום דבר חוץ ממנה. כל כולו נעטף במחשבה אחת - דביקות מוחלטת בה' יתברך, כביכול הוא מוסר נפשו ממש על קידוש שמו יתברך באמת ובתמים.

באותה מידה הסביר את דברי אסתר המלכה 'נתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי':

יסוד עצום יש כאן, כי תפילתו של אדם נקראת תפילה שלמה רק כשהיא נובעת ממסירות נפש מוחלטת, מהרגשה פנימית של התבטלות גמורה, עד שהוא מוסר את נשמתו בתפילתו כאילו איננו כלל. וזהו 'נתן לי נפשי בשאלתי', כאשר האדם נותן את נפשו בתפילתו, הוא זוכה שתיעשה בקשתו.

ואחרי שמסר האדם את נפשו בתפילה, הקדוש ברוך הוא כרוך חסדו מחזיר לו אותה כביכול במתנה, ומקבל את תפילתו ברצון, וזו המשמעות הנוספת במילים 'נתן לי נפשי', שזוכה האדם לקבל את נפשו במתנה מאת ה' יתברך, וזוכה גם שתהא תפילתו רצויה ומקובלת.

לא כל אדם מסוגל להגיע למדרגה הנעלה הזאת של ביטול עצמי גמור. זו דרגה שמעטים זוכים לה, יחידי סגולה, צדיקים הדבוקים בה' בלב שלם.

אך, גילה הרב הקדוש מקו'ניץ, כי גם אדם פשוט שאינו במדרגה עליונה זו, יכול לזכות שתפילתו תעלה ותתרום, זאת, אם יתפלל בכונה שלמה וראויה ככל יכולתו, איש כפי דרגתו, ויחבר עצמו לצדיק שבדורו. או אז תהיה עבודת התפילה שלו רצויה ומקובלת לפני ה' יתברך.

וזהו המשך מאמרה של אסתר 'ועמי בבקשתי' - עם ישראל, על כל דרגותיהם, יתאחדו בבקשתו של הצדיק. כאשר כלל ישראל עומדים בתפילה יחד עם צדיק אמיתי, הרי שכל תפילה פרטית מתעטפת בתוך תפילתו הזכה של הצדיק, ובכוח דביקותו ומסירות נפשו הרי הוא מושך את כל תפילות הציבור עמו מעלה מעלה.

כך גם תפילתו של אדם רגיל, אם נאמרת בכונה שלמה לפי כוחו - זוכה להתרומם, כי היא נקשרת ומתחברת אל תפילת הצדיק שמעלה אותה יחד עמו.

כל אחד צריך לעשות מה שבידו: להתפלל באמת, בדביקות והתלהבות, בכונה ראויה ובשפה ברורה, להתרכז ולהשתדל להסיר טרדות זרות של ענייני העולם הזה - ואז, בכוח החיבור לצדיק, גם תפילתו הפשוטה עולה לרצון ולברכה.

במקומות נוספים 'באר משה', הוא הרב הקדוש מקו'ניץ, את סוד קבלת התפילה כשהיא נאמרת בבהירות ובלי בלבול המחשבה.

כך דרש בספרו 'דעת משה' (פרי יחי') את הפסוק 'נפתי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר' (בראשית מט כא), על פי מה המבואר ברש"י ובתרגום אונקלוס, ששמו נפתי נקרא על שם התפילה.

וכך פירש: אימתי התפילה נדרשת מלשון 'נפת לי', כלומר מתוקה כנופת צופים ורצויה בשמים? כאשר היא כמו 'אילה שלוחה' - כשהיא נאמרת ברצף, בלי הפרעות, ושגורה בפי המתפלל.

הניחה לי

המשיך הרב הקדוש מקו'ניץ, וביאר רובד נוסף במדרגת התפילה, היא בחינת 'תפלה למשה'.

כאשר חטאו ישראל בעגל, רצה הקדוש ברוך הוא לכולותם, ואמר למשה רבינו (שמות לב ז) 'ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם'.

הקשו על כך חכמינו ז"ל (שמו"ר מב טו), מדוע אמר לו הבורא יתברך 'הניחה לי?' וכי היה משה רבינו תופס את הקדוש ברוך הוא כביכול?

אלא, בכך רמז לו הבורא יתברך שבידו הדבר, ואם לא ירפה ויבקש רחמים על ישראל, יצליח להעביר את רוע הגזירה. משל משלו במדרש, למלך שכעס על בנו ורצה להכותו.

הכניס המלך את בנו אל החדר, והחל לצעוק: "הניחו לי להכותו!!"

מכיון שאיש לא מנע מהמלך להכות את בנו, הבין היועץ שעמד בחוץ, כי המלך מתכוון לרמוז לו שביכולתו לפייסו ולמנוע ממנו להכות את בנו, ותיכף כנס ללמד זכות על הבן.

כך רמז לו הבורא יתברך למשה רבינו שיפייסו, ועמד מיד משה בתפילה ובתחנונים עד שנגזרה הגזירה לטובה, כמו שנאמר (שם פסוק יא) 'יחל משה את פני ה' אלקיו'.

באותה שעה אמר משה לפני 'ועתה אם

תשא חטאתם, ואם אין, מחני נא מספרך אשר כתבת'. פירש רש"י פירש שכונתו הייתה: אם תסלח להם הרי טוב, ואם לאו מוטב שיימחק שמי מן התורה, כדי שלא יאמרו הדורות הבאים שמשה לא היה ראוי לבקש רחמים על עמו.

והקשה הרב הקדוש רבי אהרן מקרלין זי"ע: כיצד יעלה על הדעת שמשה רבינו, העניו מכל אדם, יחשוש לכבודו עד כדי כך שיתנה עם הקדוש ברוך הוא שאם לא תתקבל תפילתו יימחק שמו?

את התשובה הסביר על פי מעשה מפורסם בבני זוג כפריים שבמשך שנים רבות לא זכו לפרי בטן.

נסעו הכפרי וזוגתו אל החוזה הקדוש מלובלין ובקשו הבטחה לזרע של קיימא. אך הרבי מיאן להבטיח.

הרבו הכפריים להפציר ברבי, והאיש אף הניח על השלחן מטבע זהב יקרה שכנתה 'אדום זהב', כ'פדיון נפש'.

ראה החוזה את המטבע ואמר: "מעט מדי..."

הוציא הכפרי מטבע נוספת והניחה לפני הצדיק, אך המגיד שוב ענה: "אין זה מספיק".

כך ערם הכפרי מטבעות נוספות על השלחן עד שהצטברו לסכום נכבד, אך המגיד אמר: "הנו לי ששים מטבעות זהב..."

בשלב זה פקעה סבלנותה של אשת הכפרי, היא אספה מנעל השלחן את המטבעות ופנתה לבעלה:

"נלך מכאן! הקדוש ברוך הוא יכול להושיע אותנו גם בלא הסכום האגדי הזה..."

למשמע דבריה, אמר החוזה: "כעת נושעתם!"

לפליאתם של בני הזוג, הסביר הצדיק: "כאשר באתם אלי, שכחתם שהבורא הוא המנהיג את עולמו ולו לבדו היכלת להושיע, על כן לא היה בידי לעזר לכם. אך לאחר שנואשתם ממני והפניתם את עיניכם לישועת ה', זכיתם לישועה".

ביאר הרבי מקרלין שחשש משה רבינו שמא אם יראו העם שתפילתו אינה מתקבלת יתייאשו מלהתפלל בעצמם, ויאמרו: אם תפילתו של אדון כל הנביאים אינה פועלת, מה יועילו דיבורינו הפשוטים?

ולכן אמר לה': מוטב ששמי יימחק מן הספר, ובלבד שלא יחלשנה ידיהם של ישראל מן התפילה והתחנונים.

מכאן הלימוד לדורות לכל יהודי, שבל יפסיק להאמין ברחמי שמים. גם כאשר נראה לו שתפילתו פשוטה וגם כשנדמה לו ששערי תפילה ננעלו בפניו - אל לו לאדם להרעים ידיו.

וכשם שמשה רבינו לא יותר אף כשאמר לו הבורא 'ואכלה אותם כרגע', גם אנו מצויים להמשיך לעמוד בתפילה, להוסיף תחינה ועוד תחינה.

זו היא בחינת 'תפילה למשה' - האמונה כי אין תפילה שאינה משפיעה לטובה ולברכה!

הרבי לתת לו מתנה כזו, לוותר על כל העולם הבא שלו, על אף שאותה מתנה לא האריכה את חייו של החולה? "טעות גדולה בידיכם", השיב להם רבי לוי יצחק. "מוטב לי למסור לו את כל חלקי בעולם הבא, ולו בכדי לחסוך רגע אחד של צער מיהודי חולה אנושי". צאו וראו עד היכן הדברים מגיעים!

מלכויות זכרונות שופרות בדרך הנהגה

הנהגה זו של הקפדה על מצוות ביקור חולים נהגו רבים מגדולי ישראל, שהקפידו על כך למאד. ואין זו מילתא פליאה. אם אמרו חז"ל שכל המבקר חולה זוכה להאיץ את רפואתו של החולה ולהצילו, הרי שמדובר במתן חיים ממש. מי שסילסל והידר מאד במצוות ביקור חולים, היה הרה"ק רבי מנחם מנדל מוישווא זיע"א, שבכל פעם שבה שמע על מי מתלמידיו או מאנשי שלומו, וגם אם מדובר היה בסתם תושבי העיר שלא הכירוהו, הם נפלו למשכב וחלו - היה הוא טורח לפקוד את מיטתו של החולה, מעודדו ומחזקו, ולא זו משם עד שהעריץ עליו מברכותיו כשהחולה חש שכוונת נפשו שבו אליו.

ובכדי לקיים מצווה זו, לא היתה כל טריחה נראית בעיניו. כך, למשל, סיפרו תלמידיו כי באחד ממוצאי השבתות יצא הרה"ק מוישווא זיע"א לבקר את חסידו ר' טוביה אפל ז"ל בביתו. אל הרבי נלוותה קבוצה של בחורי ישיבה, ואלו סיפרו בהתפעלות כי הדרך שאותה עשה הרבי, ברגל, הלך וחזור, היתה כבדת דרך נכבדה של חמישה קילומטרים! שכן, רבינו התגורר באיברי וישווא ואילו ר' טוביה התגורר בימיטל וישווא, כשהו היה המרחק בין שני המקומות. אך הדרך הארוכה לא היוותה כל עילה להיפטר מהמצווה, שרבינו חיבבה והידר בה מאד, והוא כאמור עשה אותה רגלית...

פעם אחרת, סיפרו תלמידיו, צעד הרבי מביתו כבדת דרך, הפעם בכדי לבקר סנדלר חולה מתושבי העיר וישווא. אל הרבי התלוו או שניים מבחורי הישיבה, ואלו סיפרו לאחר מכן כי בדרכו לבית החולה זימרו הרבי את הנוסח של 'מלכויות זכרונות שופרות'.

עוד סיפרו, כי בהגיעם לבית הסנדלר, לא ידע החולה את נפשו והוא התקשה להאמין, כצפוי, כי הרבי בכבודו ובעצמו טרח והגיע לבקרו...

לא להתעכב

עם זאת, ברור שיש לדעת כיצד מבקרים

חולה, ויש להיזהר מאד שאותו ביקור לא יגרום לפגיעה בחולה. כך, אין זה מהראוי לבקר חולה במצבים או בזמנים שבהם הביקור עלול לגרום לחולה לאי נעימות או לחלישות הדעת, ויש לגלות רגישות רבה כאשר מגיעים לבקר חולה. לשם כך אף ישנם בשו"ע דינים מיוחדים הנוגעים לביקור חולים, כשבין היתר נקבע בהלכה ש"מצוה לבקר את החולה. והקרובים והחברים שנכנסים תמיד בביתו נכנסים מיד, והרחוקים אחר ג' ימים". כל זאת, במטרה למנוע מהחולה שיחוש אי נעימות או צער, רק מעצם הביקור. שכן אחרת, חלילה, עשוי המבקר לגלות ששכרו יצא בהפסדו.

ולמרבה הפלא, אנו אמורים ללמוד כיצד נוהגים כאשר מבקרים חולה, דווקא מהליכותיו של... הברון רוטשילד, שמתברר כי הליכותיו במצוות 'ביקור חולים' הפליאו אפילו את רבינו ה'כתב סופר', שאף טרח לצטט לאחר מכן את מנהגו של הברון בהקשר לביקור חולים, ואת טעמו ונימוקו בעניין זה.

היה זה כאשר הגיע 'השר הצדיק רבי שמעון וואלף רוטשילד ז"ל', לבקר את ה'כתב סופר' בביתו, כמנהגו מעת לעת, אך באותה הזדמנות שבה הגיע אליו ראה כי ה'כתב סופר' חולה ומלופף ביסורים. בראותו כי הרב חולה, קם מיד הברון ממקומו, ושלא כמנהגו לא התעכב אצל הרב אלא דרש בשלומו ופנה ללכת. תהה ה'כתב סופר' לפשר מהירותו של הברון, והוא שאלו: מה ראית הפעם לקצר ביקורך ולצאת?

השיב השר החסיד ז"ל בצחות לשונו: "חז"ל דרשו על הפסוק שנאמר במשה רבינו ע"ה (שמות י"ח כ) 'להודעת להם את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו', ודרשו 'את הדרך אשר ילכו - זו ביקור חולים'. ואמר פירושו בדרך צחות: כאשר באים לבקר אדם בריא אין קפידא אם מאריכים את הדרך לישיב אצלו, כי אין לו הצרכיות שונות ואין מעכבים על ידו בשום דבר".

אך כשמגיעים לבקר חולה, פני הדברים שונים: "אבל כשבאים לבקר את החולה - אין מן הראוי להתעכב אצלו זמן הרבה, כי אולי יש לו איזה צורך צנוע אשר לא ניח לו לגלות לפני המבקר. על כן מן הראוי והשכל שהמבקר בעצמו יבין זאת ועד מהרה ישים לדרך פעמיו".

וסיים הברון את מתק דבריו: "והיינו שדרשו חז"ל 'את הדרך אשר ילכו - זה ביקור חולים'. כי גם ההליכה מן החולה, לאחר סיום המצווה, היא ג"כ בכלל ביקור חולים שכן יש להקפיד על כך

שלא להיות לעול ולמשא על החולה". נוהג זה נחזה גם אצל הרה"ק האמרי חיים מויזניץ זיע"א, שידוע כי היה טורח עד מאד לקיים את מצוות ביקור חולים, כשכל טריחה לא היתה נראית בעיניו. במשך חייו זכה לבקר רבים מגדולי ישראל בעת שנפלו למיטת חוליים, כשלא פעם אף נסע לשם כך לדרכים מרוחקות. אך לא רק אנשי מעלה נהג לבקר, אלא גם את פשוטי העם. תמיד כשנודע לו על יהודי שנפל למשכב, נהג לבקר ולעודד את רוחו בלי לחוס על זמנו, מעמדו וכוחותיו.

אך גם הוא, הקפיד מאד שלא לשהות אצל החולה זמן רב. ופעם אחת אף גילה דעתו כי יש 'לפרסם בעיתון' שאין ראוי לשהות אצל החולה זמן רב, אלא כדאי לקצר את הביקור ככל האפשר.

היה זה בעת שהותו של האדמו"ר זיע"א בארצות הברית, אז ביקר את הרה"ק רבי מנחם מענדל מסטראפקוב זיע"א שחלה ונפל למשכב. היה זה ביקור קצר, אם כי במהלכו הספיק הרה"ק מויזניץ לספר לחולה כמה עובדות מגדולתו של אביו 'האהבת ישראל זיע"א'.

בחזרו מהביקור, התבטא האמרי חיים, שלא כדרכו: "אמנם אינני מחבב את הפרסום בעיתונים. אך זאת אני מיעץ לפרסם, כי כאשר הולכים לבקר חולה - עצתי היא שלא לשהות אצלו זמן קצר".

גם בחורף שנת תשי"ז, כאשר נסע לבקר את הרה"ק רבי שלמה מטשורטקוב זיע"א, שנפטר ביום ט"ו חשוון תשי"ט, בעודו שוכב בבית החולים 'אסותא' בת"א, התעניין הרבי אודות מצבו של החולה וניסה לרומם את רוחו. אך לאחר שישב אצלו מספר דקות, נפרד ממנו וקם ללכת.

פנה אליו הרבי מטשורטקוב ושאלו: ויזניצ'ר רבי, מה אתם ממהרים, שבו עוד קצת...

ענהו האמרי חיים' בחמתו: "על ביקור חולים דרשו חז"ל (ב"מ ל): 'הדרך ילכו (שמות י"ח כ) - זה ביקור חולים'. ואני מפרש 'לכו', מלשון 'געקומען אין געגאנגען' [-לבוא וללכת]...".

יש גם לדעת מתי ללכת לבקר את החולה, כשגם בכך נטעו חז"ל מסמרות והם קבעו כי לא כל אחד יכול להגיע לחולה מיד כאשר הוא נופל למשכב אלא יש לנהוג בשום שכל ובעיקר לגלות רגישות.

בהקשר לכך מסופר כי כאשר סבל הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א מחלת ה'רוז' [-מחלת השושנה] על

רגלו והוא היה מרותק למיטתו, באו לבקרו רבים מגדולי הדור.

אחד היה הרה"ק רבי דוד יצחק אייזיק מסקאליא זיע"א, שלא הגיע לבקר את הרה"ק מסאטמאר ולא רצה לבוא אליו בתחילת חוליו. כאשר שאלוהו מדוע אינו מגיע לבקר את הרבי מסאטמאר, אמר כי אינו רוצה לראותו בשעת חולשתו, משום שיש בכך חשש של פחיתות הכבוד. רק לאחר שחלף שבוע נוסף ונודע כי הוקל מעט לרבי מכאביו, הגיע הרבי מסקאליא לבקרו.

הבין הרה"ק מסאטמאר את כוונתו במה שאיחר בביקורו, ולאחר שהלך אמר הרה"ק מסאטמאר למקורביו: 'דער סקאליער רבי איז א חכם', (חכם הנהו), יודע הוא איך ומתי יש לקיים מצות ביקור חולים.

ואכן, הדברים מפורשים הם ביו"ד סימן שלה"ס ס"א, שם נפסק כי 'מצוה לבקר את החולה, והקרובים והחברים, שנכנסים תמיד בביתו, נכנסים מיד, והרחוקים אחר ג' ימים'.

ידי יעקב

נשוב לפרשתינו, פרשת ויחי, בה רואים אנו את מסירותו של יוסף לקיים מצוות ביקור חולים אצל אביו החולה. ואכן, כאשר בא אליו יוסף, מיד חל שיפור במצבו של אביו, כנאמר 'ויתחזק ישראל וישב על המטה'.

ואידך, אכן, התחזק עתה יעקב אבינו? אלא שכפי שאמרנו, די בעצם הביקור אצל החולה, בכדי לחיזק לו מזור ולזרז את רפואתו.

ודבר זה נרמז בפסוק זה, כפי שמפרש הרב הקדוש רבי מאיר מדזיקוב בספרו 'אמרי נועם' את הפסוק (בראשית מח ב-ג): "ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך ויתחזק ישראל וישב על המטה. ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלח בארץ כנען ויברך אתי".

'ידוע מדרשי רשומות שאמרו על פי דברי חז"ל (נדרים לט): כי על ידי ביקור חולים נחסר אחד מששים מחליו. ולזה נאמר 'הנה בנך'. לפי שלפני כן, היה המחלה כמנין 'נה' - ששים, ולאחר מכן, בבוא יוסף לבקרו נטל אחד מששים מחליו, ונתרו חמשים ותשעה כמנין 'המטה', ועל כן נאמר 'ויתחזק ישראל וישב על המטה', שבאה לו רפואה.

הרי לנו, שיוסף בעצם ביקורו סייע לאביו להתגבר על מחלתו, וכך המשיך לו רפואה עד שהצליח להתחזק ולשבת על המיטה.

שבת קודש המשך מעמוד ב'

שהוא משלים את השלחן בצורתו, ודבר זה נוגע לכלל ישראל שהיו מצווים בעשיית המשכן. והבחינה השנייה, היא עצם סדור הלחם על השלחן, ועבודה זו נוגעת רק לכהנים העוסקים בכל עבודת הקרבנות.

כך נראה מהאופן שבו סדר רבנו הרמב"ם את הלכות מעשה הלחם. עבוד בספר

המצות' (עשה כז) כתב שהמצוה היא לשים לחם הפנים על השלחן, וכמקור לכך צטט את הפסוק 'ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד' האמור בפרשת תרומה, בספרו 'משנה תורה' (תמידין ומוספין פ"ה ה"א) הביא את חיובם של הכהנים לערוך את הלחם מן הפסוק האמור בפרשת אמור 'ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה'.

ולפי האמור יש לבאר כי שתי בחינות אלו מודגשות בלשון הרמב"ם. בספר המצות כלל הרמב"ם את שתי הבחינות, מאחר שענינו של ספר זה הוא למנות את המצוות באופן שיבוארו כל פרטי המצוה. על כן, כשכתב הרמב"ם 'שצונו להשים לחם הפנים', כלל בזה את כל בני ישראל שהם מצווים על הלחם מצד מעשה

המשכן, וגם את הפרטים בהם מצווים הכהנים: הקרבת לחם הפנים. ואילו בספר 'משנה תורה', שבו עסק בעבודת הקרבנות שבהלכות תמידין ומוספין, הביא רק את חלק הכהנים שבמצוה, ולכן צייטט רק את הפסוק שבפרשת אמור 'ביום השבת ביום השבת יערכנו', הנסוב על מצוות של הכהנים.



לשמיעת השיעורים - קול הלשון:

03-6171077

ספר ויהלום